

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

(2014)

9ο Πανελλήνιο Συνέδριο με Διεθνή Συμμετοχή "Τεχνολογίες της Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση"

Εκπαίδευση Διαπολιτισμικών Μεσολαβητών χρησιμοποιώντας Ομότιμη Μάθηση και Κοινωνικό Λογισμικό. (Η καινοτομία της πλατφόρμας SONETOR.)

Μαρία Ασπιώτη, Αχιλλέας Καμέας

Βιβλιογραφική αναφορά:

Ασπιώτη Μ., & Καμέας Α. (2022). Εκπαίδευση Διαπολιτισμικών Μεσολαβητών χρησιμοποιώντας Ομότιμη Μάθηση και Κοινωνικό Λογισμικό. (Η καινοτομία της πλατφόρμας SONETOR.). *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 121-128. ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/3916>

Εκπαίδευση Διαπολιτισμικών Μεσολαβητών χρησιμοποιώντας Ομότιμη Μάθηση και Κοινωνικό Λογισμικό. (Η καινοτομία της πλατφόρμας SONETOR.)

Ασπιώτη Μαρία¹, Καμέας Αχιλλέας²
ddcma@ath.forthnet.gr, kameas@eap.gr

¹ SONETOR National Moderator for Greece - Πολιτισμολόγος-Ερευνήτρια, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο/Εργαστήριο Εκπαιδευτικού Υλικού και Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας

² Αναπληρωτής Καθηγητής, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Περίληψη

Η εκπαιδευτική μεθοδολογία και οι στρατηγικές που χρησιμοποιήθηκαν κατά την υλοποίηση του έργου SONETOR, ευρωπαϊκής χρηματοδότησης, για την κατάρτιση Διαπολιτισμικών Μεσολαβητών με τη χρήση λογισμικού κοινωνικής δικτύωσης, οδήγησε στη δημιουργία μιας καινοτόμου εκπαιδευτικής πλατφόρμας, η οποία συνδυάζει την προσέγγιση της ομότιμης μάθησης με τη χρήση ΤΠΕ με εξαιρετικά θετικά αποτελέσματα. Η πλατφόρμα SONETOR είναι πρωτοπόρος στο είδος της τουλάχιστον σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ το γεγονός ότι με την ολοκλήρωση του έργου στο πλαίσιο του οποίου υλοποιήθηκε είχε επιτύχει όλους τους αρχικούς στόχους και παράλληλα είχε εξελιχθεί περαιτέρω και συνεχίζει να είναι βιώσιμη και ενεργή, αποτελεί ίσως μια σοβαρή πρόταση για να δοκιμαστεί και σε άλλα περιβάλλοντα ή σε άλλους τομείς ενδιαφέροντος στην Εκπαίδευση Ενηλίκων.

Λέξεις κλειδιά: λογισμικό κοινωνικής δικτύωσης, ομότιμη μάθηση, διαπολιτισμική μεσολάβηση, Moodle

Εισαγωγή

Η ραγδαία εξάπλωση των προγραμμάτων εξ αποστάσεως Εκπαίδευσης τα τελευταία χρόνια παγκοσμίως έχει οδηγήσει στην ανάπτυξη ειδικών πλατφορμών εκπαίδευσης που χρησιμοποιούν σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθοδολογίες και υλικό, ενώ αξιοποιούν πολλές από τις δυνατότητες που παρέχουν οι ΤΠΕ. Τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, πρωτοπορούν και καινοτομούν σε αυτόν τον τομέα, παρέχοντας εκπαιδευτικές υπηρεσίες και επικοινωνία χωρίς τη φυσική ανθρώπινη παρουσία και χωρίς να μειώνεται καθόλου η παιδαγωγική αξία στη μετάδοση της γνώσης ή/και στην αλληλεπίδραση μεταξύ των χρηστών. Έτσι, έχει ανοίξει ένα νέο πεδίο ανάπτυξης ψηφιακών εφαρμογών και εργαλείων, το οποίο φαίνεται ότι παρουσιάζει ιδιαίτερο ερευνητικό ενδιαφέρον αλλά και ραγδαία ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια, ενώ η απήχυσή του στο κοινό είναι εξαιρετικά μεγάλη. Πόσο διαδεδομένη, όμως, είναι η Εκπαίδευση Ενηλίκων μέσα από διαδικτυακές εκπαιδευτικές πλατφόρμες; Πόσο εξελιγμένες είναι αυτές; Ποια χαρακτηριστικά πρέπει να διαθέτουν, ώστε να προάγουν την Δια Βίου Μάθηση και να συμβάλλουν στην εξέλιξη της εκπαιδευτικής μεθοδολογίας και διαδικασίας στην Κοινωνία της Πληροφορίας στο μέλλον;

Σε αυτό το πλαίσιο η παρούσα εργασία προτείνει την ψηφιακή εκπαιδευτική πλατφόρμα SONETOR, ως ένα καινοτόμο εγχείρημα με ειδικό ερευνητικό και πρακτικό ενδιαφέρον,

Π. Αναστασιάδης, Ν. Ζαράνης, Β. Οικονομίδης & Μ. Καλογιαννάκης, (Επιμ.), *Πρακτικά 9^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Τεχνολογίες της Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση»*. Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο, 3-5 Οκτωβρίου 2014.

καθώς διαφέρει σημαντικά ως προς τον σκοπό, τη δομή και τη λειτουργικότητα από τις υπόλοιπες εκπαιδευτικές πλατφόρμες που λειτουργούν τουλάχιστον σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Όπως θα δούμε αναλυτικά στη συνέχεια πρόκειται για μια εκπαιδευτική πλατφόρμα που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έργου Training of Cultural Mediators Utilizing New Social Networking Software (SONETOR), με σκοπό την εκπαίδευση των διαπολιτισμικών μεσολαβητών στην Ελλάδα και σε χώρες της Ευρώπης μέσω της δημιουργίας μιας ευρωπαϊκής κοινότητας διαπολιτισμικών μεσολαβητών συνδυάζοντας και αξιοποιώντας τα χαρακτηριστικά, τη μεθοδολογία και τις στρατηγικές που παρέχει η ομότιμη μάθηση με το λογισμικό κοινωνικής δικτύωσης.

Υπόβαθρο

Ομότιμη μάθηση

Η πλατφόρμα SONETOR ακολουθεί την προσέγγιση της ομότιμης μάθησης (peer learning). Η ομότιμη μάθηση αποτελεί μια από τις πλέον δημοφιλείς σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθόδους διεθνώς. Ο όρος εμφανίζεται για πρώτη φορά το 1944 και συνεχίζει να χρησιμοποιείται με αυτή την έννοια έως και σήμερα, ενώ απαντά πολύ συχνά πλέον στην εκπαιδευτική ορολογία δηλώνοντας εκείνη την εκπαιδευτική πρακτική κατά την οποία οι μαθητές αλληλεπιδρούν με άλλους μαθητές προς την επίτευξη εκπαιδευτικών στόχων (O'Donnell & King, 1999).

Η ομότιμη μάθηση και τα αποτελέσματά της έχουν μελετηθεί σημαντικά στο σχολικό περιβάλλον (Fuchs, et al., 1997 και Mathes, et al., 1998), ενώ τελευταία παρατηρείται αύξηση του ενδιαφέροντος για μελέτη της εφαρμογής της ομότιμης μάθησης στην Ανώτατη Εκπαίδευση (Topping, 1996; 1998; 2005) και ειδικότερα στην Εκπαίδευση Ενηλίκων (Scoble, et al., 1988). Πρόσφατες έρευνες (Griffiths, et al., 1995) έχουν απομονώσει τουλάχιστον δέκα διαφορετικά μοντέλα ομότιμης μάθησης, ωστόσο εδώ θα αναφερθούμε ενδεικτικά στα τέσσερα από αυτά που ενσωματώνει λειτουργικά η πλατφόρμα SONETOR:

- 1) ομότιμη μάθηση (peer learning) αναφέρεται στην χρήση διδακτικών και μαθησιακών στρατηγικών κατά τις οποίες οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν ταυτόχρονα και ο ένας από τον άλλον χωρίς την άμεση παρέμβαση εκπαιδευτή,
- 2) ομότιμη διδασκαλία (peer teaching) κατά την οποία υπάρχει σαφής και συνεπής διαφοροποίηση μεταξύ του ρόλου εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου, παρόλο που όλα τα μέρη μπορεί να είναι εκπαιδευόμενοι. Συνήθως διενεργείται από εκπαιδευόμενους σε προχωρημένο στάδιο εκπαίδευσης συγκριτικά με τους συνεκπαιδευόμενους τους, οι οποίοι κατά κάποιον τρόπο αναλαμβάνουν το ρόλο του επιμελητή ή του παιδαγωγού,
- 3) αμοιβαία ομότιμη μάθηση (reciprocal peer learning) όπου οι εκπαιδευόμενοι λειτουργούν οι ίδιοι ως εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενοι στο πλαίσιο μιας ομάδας με κοινά ενδιαφέροντα,
- 4) συνεργατική μάθηση (collaborative learning) συνδυάζει την ομότιμη διδασκαλία και μάθηση αλλά παρέχει πολύ μεγάλες δυνατότητες ευελιξίας ως προς τις στρατηγικές πρακτικές που μπορούν να εφαρμοστούν.

Εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης

Η πλατφόρμα SONETOR, επιπλέον, αξιοποιεί εργαλεία που παρέχει το λογισμικό κοινωνικής δικτύωσης με σκοπό την καλύτερη λειτουργικότητα της πλατφόρμας αλλά και

τη δημιουργία ενός φιλικού για τον χρήστη περιβάλλοντος πλοήγησης και διαδραστικότητας.

Η διαρκώς αυξανόμενη διάδοση και απήχηση που έχουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης τα τελευταία χρόνια σε παγκόσμια κλίμακα, ιδιαίτερα στην νεανική και μέση ηλικία, αποτέλεσαν τους βασικούς παράγοντες ώστε τα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης (social networking tools) να αρχίσουν να χρησιμοποιούνται στις εκπαιδευτικές διαδικασίες και μάλιστα, με πολύ θετικά αποτελέσματα, όπως αναφέρεται σε αρκετές μελέτες (Tiantong & Siksen, 2013; Griffiths et al., 1995; David et al., 2001). Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας που βοήθησε να εισηχθούν τα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαίδευση είναι το γεγονός ότι οι νέες γενιές μεγαλώνουν και αναπτύσσουν τις γνωστικές τους δεξιότητες και ικανότητες σε μια ψηφιακή κουλτούρα (Bonamici et al., 2005).

Όμως κατά την Εκπαίδευση Ενηλίκων, όταν οι ηλικιακές ομάδες που συμμετέχουν παρουσιάζουν μεγάλο εύρος, π.χ. από 20 έως 50+ ετών, παρατηρούνται φαινόμενα εκπαίδευσης πολλών ταχυτήτων, οφειλόμενα στη διαφορά ικανότητας χρήσης των νέων τεχνολογιών από διαφορετικές ηλικιακές ομάδες. Η πράξη έχει αποδείξει ότι σε τέτοιες περιπτώσεις οι παραδοσιακές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις δεν επαρκούν για να επιλύσουν τα όποια προβλήματα και δυσκολίες και για να βοηθήσουν αποτελεσματικά τους εκπαιδευόμενους να συντονιστούν και να αποδώσουν, αν και πολλοί μπορεί να αντιπαραθέσουν ότι προϋποτίθεται ο αλφαριθμητισμός των χρηστών στην πληροφορική και τους υπολογιστές και αυτό από μόνο του ίσως καθιστά τη συγκεκριμένη εκπαιδευτική προσέγγιση "ελλιπίστηκη".

Στην παρούσα εργασία, προτείνεται ο συνδυασμός θεωρητικών προσεγγίσεων ως πιο αποτελεσματικός στην συγκεκριμένη περίπτωση. Συγκεκριμένα προτείνεται ο συνδυασμός της ομότιμης μάθησης (peer learning) με την καθοδηγούμενη μάθηση (guided learning) συνδυασμένες με την χρήση ΤΠΕ. Συγκεκριμένα, προτείνεται η πλατφόρμα SONETOR ως μια καινοτόμος και επιτυχημένη επιλογή επίλυσης τέτοιων προβλημάτων στην εκπαιδευτική διαδικασία, ιδιαίτερα όσον αφορά στην Εκπαίδευση Ενηλίκων και την εξειδικευμένη κατάρτιση τους. Στη συνέχεια εξετάζονται τα καινοτόμα χαρακτηριστικά της δομής της πλατφόρμας SONETOR.

Η εκπαιδευτική πλατφόρμα SONETOR

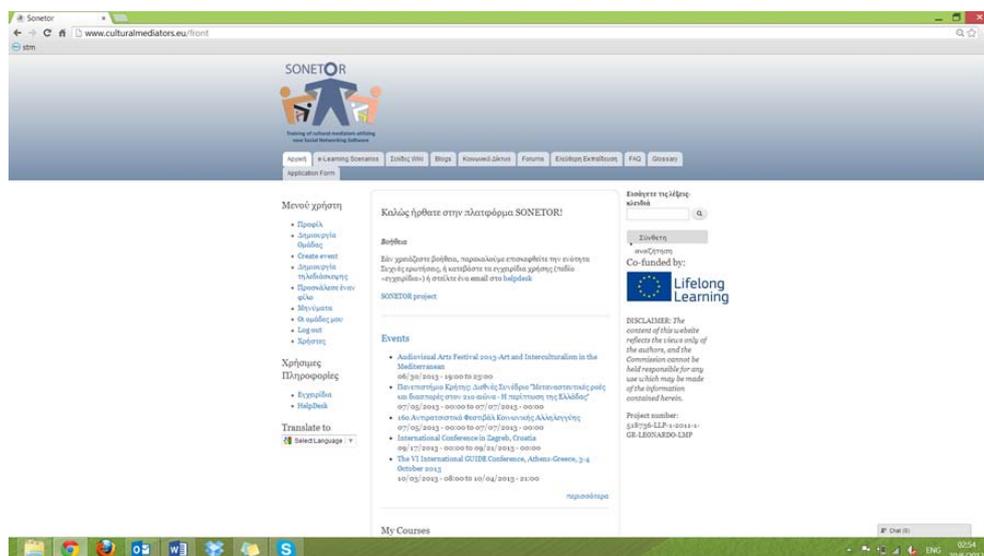
Η εκπαιδευτική πλατφόρμα SONETOR δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του έργου SONETOR (Training of cultural mediators utilizing new Social Networking Software) (www.sonetor-project.eu), ενός πολυμερούς Ευρωπαϊκού έργου (2012-2014), χρηματοδοτούμενου από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο του προγράμματος Leonardo da Vinci για τη Δια Βίου Μάθηση. Στο έργο συμμετείχαν συνολικά έξι εταίροι από ευρωπαϊκές χώρες: από την Ελλάδα το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ), το οποίο είναι και ο κεντρικός συντονιστής του έργου, University of Limerick (UL) - Ιρλανδία, Pontifical University of John Paul II (PUJPII) - Πολωνία, Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων ΙΤΥΕ «Διόφαντος» - Ελλάδα, MARQUE21 - Ισπανία και Best Institut für berufsbezogene Weiterbildung und Personaltraining GmbH - Αυστρία. Σκοπός του έργου ήταν η ανάπτυξη μιας πλατφόρμας κατάρτισης, η οποία ενσωματώνει υπάρχουσες εφαρμογές κοινωνικής δικτύωσης, με σύγχρονες μεθοδολογίες εκπαίδευσης ενηλίκων και εξειδικευμένο περιεχόμενο και υπηρεσίες για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση, όσων εργάζονται ως Διαπολιτισμικοί Μεσολαβητές (ΔΜ) (οι Διαπολιτισμικοί Μεσολαβητές είναι επαγγελματίες ειδικά εκπαιδευμένοι, ώστε να διευκολύνουν τις σχέσεις μεταξύ μεταναστών και πολιτών της κοινωνίας υποδοχής, επιδιώκοντας την αμοιβαία ανταλλαγή γνώσεων και την εγκατάσταση θετικών σχέσεων μεταξύ ατόμων με διαφορετικό πολιτισμικό

υπόβαθρο και κουλτούρα. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά ενός Διαπολιτισμικού Μεσολαβητή περιλαμβάνουν καλή γνώση των δομών, των νόμων, της γλώσσας, της κουλτούρας, των παραδόσεων και του πολιτισμού της χώρας υποδοχής και της χώρας προέλευσης των μεταναστών, αλλά και ικανότητες επικοινωνίας, ενεργητικής ακρόασης, διαπραγματεύσεως και επίλυσης διαφορών), μέσω της παροχής ευέλικτων εκπαιδευτικών ενοτήτων και θέτοντας σε εφαρμογή συστήματα και διαδικασίες, για την αναγνώριση και διαπίστευση της μάθησης, μέσω της άτυπης και μη τοπικής μάθησης που έχει αποκτήσει το άτομο, που εργάζεται σε κοινότητες των μεταναστών.

Η καινοτομία της πλατφόρμας SONETOR (www.culturalmediators.eu) έγκειται στο γεγονός ότι είναι ειδικά σχεδιασμένη να ανταποκρίνεται στις ανάγκες κατάρτισης και πληροφόρησης των ΔΜ συνδυάζοντας τις θεωρητικές προσεγγίσεις της ομότιμης μάθησης και της καθοδηγούμενης μάθησης με την σύγχρονη Τεχνολογία της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ). Ενσωματώνει λογισμικό ανοικτού κώδικα, όπως Joomla, Moodle και BigBlueButton, ενώ χρησιμοποιεί μερικά από τα πιο δημοφιλή εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης, όπως Blogs, Forums, Chat, Wikis αλλά και ψηφιακές εφαρμογές και λειτουργίες αυτών όπως τηλεδιασκέψεις μέσω BigBlueButton (BBB teleconferences), ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mailbox), αξιολόγηση αναρτήσεων (rating), σχολιασμό αναρτήσεων (commenting), δημιουργία φιλίας (social networking) κ.α. με τα οποία θεωρείται ότι είναι εξοικειωμένοι οι περισσότεροι άνθρωποι της παραγωγικής ηλικίας στις μέρες μας (Σχήμα 1). Υποστηρίζει στατικό και δυναμικό περιεχόμενο, όπως η FAQ ή ο Οδηγός Χρήστη και τα μη καθοδηγούμενα σενάρια (unguided scenarios) ή τα wikis. Επιτρέπει στον χρήστη να επιλέξει τη γλώσσα που προτιμάει να εμφανίζονται όλες οι επιλογές και τα μενού της πλατφόρμας (επιλέγοντας ανάμεσα από 13 διεθνείς γλώσσες), ενώ ταυτόχρονα του δίνει τη δυνατότητα να μεταφράσει επιτόπου το δυναμικό περιεχόμενο της πλατφόρμας χρησιμοποιώντας το ενσωματωμένο εργαλείο μετάφρασης της Google. Επιπλέον, διευκολύνει τη δημιουργία μιας κοινότητας ανθρώπων με κοινά ενδιαφέροντα και στόχους, των Διαπολιτισμικών Μεσολαβητών (ΔΜ), ενώ προάγει το ρόλο του ΔΜ και προωθεί την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σε ζητήματα διαπολιτισμικότητας (Kameas & Polymeroulou, 2014, forthcoming edition).

Η εκπαίδευση των χρηστών στο έργο SONETOR βασίζεται στην ομότιμη μάθηση με τη χρήση ΤΠΕ. Η εκπαίδευση γίνεται μέσω της εκπαιδευτικής πλατφόρμας του SONETOR στην οποία κάθε χρήστης γίνεται εγγεγραμμένο μέλος με κωδικό όνομα και συνθηματικό εισόδου. Δημιουργεί προσωπικό προφίλ και στον λογαριασμό του ως μέλος της πλατφόρμας εντυπώνεται κάθε δραστηριότητα του χρήστη μέσα στην πλατφόρμα. Η δραστηριότητα των χρηστών, αν και βασίζεται στην χρησιμοποίηση των εργαλείων κοινωνικής δικτύωσης τα οποία διαθέτει (η πλατφόρμα), έχει εκπαιδευτικό και πληροφοριακό σκοπό. Έτσι, κάθε χρήστης καλείται να μοιραστεί γνώσεις και εμπειρίες ως διαπολιτισμικός μεσολαβητής με τους υπόλοιπους χρήστες, να συμβάλει στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής κοινότητας διαπολιτισμικών μεσολαβητών, να συμβάλει στην πληροφόρηση της κοινότητας σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος, να ανταλλάξει απόψεις, να σχολιάσει και να αξιολογήσει αναρτήσεις άλλων χρηστών και να δημιουργήσει εκπαιδευτικό περιεχόμενο, όπως τα

σενάρια, με σκοπό την ομότιμη αλλά και τη συνεργατική μάθηση. (Asprioti & Kameas, 2014, forthcoming edition).

Σχήμα 1. Η βασική οθόνη εργαλείων της πλατφόρμας SONETOR

Οι βασικές υπηρεσίες της πλατφόρμας εμφανίζονται ως tabs στην κορυφή της κύριας οθόνης. Αυτές περιλαμβάνουν:

- Σενάρια καθοδηγούμενης μάθησης: ακολουθιακά μαθήματα σε θέματα που άπτονται των soft skills που πρέπει να διεθέτει ο διαπολιτισμικός μεσολαβητής.
- Wikis: επιτρέπει σε ομάδες χρηστών να καταγράφουν με δομημένο τρόπο γνώση γύρω από ζητήματα διαπολιτισμικής μεσολάβησης.
- Blogs: επιτρέπει στους χρήστες να αναρτούν άρθρα, εκφέροντας απόψεις για τη διαπολιτισμική μεσολάβηση, τα οποία είναι δυνατό να σχολιάζονται από άλλους χρήστες, οδηγώντας έτσι σε γόνιμο διάλογο.
- Social media: επιτρέπει σε κάθε χρήστη να διατηρεί μια λίστα επαφών ανάμεσα στους χρήστες της πλατφόρμας.
- Forums: το κατεξοχήν εργαλείο διαλόγου, επιτρέπει την ανταλλαγή απόψεων.
- Σενάρια ομότιμης μάθησης: το βασικό εργαλείο ομότιμης μάθησης, επιτρέπει στους χρήστες να καταγράφουν την εμπειρία τους σε ζητήματα διαπολιτισμικής μεσολάβησης με τη μορφή επεισοδίων, τα οποία είναι δυνατό να συμπληρώνονται από πολυμεσικό υλικό και να βελτιώνονται / σχολιάζονται από άλλους χρήστες.
- Γλωσσάριο: χρησιμοποιεί wiki για να καταγράψει τους ορισμούς των εννοιών που σχετίζονται με τη διαπολιτισμική μεσολάβηση.

Προς το παρόν η πρόσβαση στην πλατφόρμα απαιτεί μόνο την δωρεάν εγγραφή του χρήστη.

Με σκοπό να καταδείξουμε την καινοτομία της πλατφόρμας SONETOR σε σύγκριση με άλλες εκπαιδευτικές πλατφόρμες προσβάσιμες στο διαδίκτυο, διεξαγάγαμε μια έρευνα με τα εξής κριτήρια: να είναι (α) εκπαιδευτική πλατφόρμα, (β) κατά προτίμηση να απευθύνεται στην Εκπαίδευση Ενηλίκων, (γ) κατά προτίμηση να λειτουργεί από φορείς και/ή ιδρύματα που εδρεύουν στην Ελλάδα, (δ) να υπάρχει η δυνατότητα σύγκρισης των χαρακτηριστικών της με την πλατφόρμα SONETOR.

Η έρευνά μας κατέδειξε ότι στο Διαδίκτυο λειτουργεί μια πληθώρα εκπαιδευτικών πλατφορμών παγκοσμίως που βασίζονται στο μεγαλύτερο βαθμό στην Ασύγχρονη πλατφόρμα εκπαίδευσης Moodle και λειτουργούν είτε στο πλαίσιο Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων είτε ιδρυμάτων ιδιωτικής εκπαίδευσης, ακόμη και στο πλαίσιο ορισμένων επιχειρήσεων. Ενδεικτικά αναφέρουμε για την Ελλάδα: την πλατφόρμα ΡΕΑ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ) (rea.elke.uoa.gr/rea/), η οποία παρέχει προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και επιμόρφωσης εξ αποστάσεως με μαθήματα και ασκήσεις που πραγματοποιούνται μέσω της πλατφόρμας καθώς επίσης και η επικοινωνία με τον υπεύθυνο καθηγητή μαθήματος, την πλατφόρμα GUNET eClass, του Πανελληνίου Ακαδημαϊκού Δικτύου GUnet (το δίκτυο περιλαμβάνει όλα τα Πανεπιστήμια και ΤΕΙ της χώρας) (<http://www.gunet.gr/02.php>), η οποία αποτελεί ένα ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Ηλεκτρονικών Μαθημάτων, ακολουθεί τη φιλοσοφία του λογισμικού ανοικτού κώδικα και υποστηρίζει την υπηρεσία Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης χωρίς περιορισμούς και δεσμεύσεις. Η πρόσβαση στην υπηρεσία γίνεται με τη χρήση ενός απλού φυλλομετρητή (web browser) χωρίς την απαίτηση εξειδικευμένων τεχνικών. Σκοπό έχει την ηλεκτρονική οργάνωση, αποθήκευση και παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού και βασική της επιδίωξη είναι η ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών και η εποικοδομητική χρήση του διαδικτύου στην εκπαιδευτική διαδικασία. Διαθέτει επίσης και το Κέντρο Υποστήριξης η-Μάθησης και Παραγωγής Πολυμέσων (ΚΥΜΑ ή GU eLearning & Multimedia Support Center) που αποτελεί μία παραγωγική μονάδα του Ακαδημαϊκού Διαδικτύου-GUnet και οι δραστηριότητες του αφορούν στην ακαδημαϊκή κοινότητα της χώρας, δηλαδή, το διδακτικό, ερευνητικό και τεχνικό προσωπικό των Πανεπιστημίων και ΤΕΙ. Ανάλογες εκπαιδευτικές πλατφόρμες έχουν δημιουργήσει και διαχειρίζονται σχολεία όλων των βαθμίδων σε όλη την επικράτεια με τη συνεργασία δασκάλων/καθηγητών και μαθητών, με σκοπό την συμπληρωματική εκπαίδευση των μαθητών και την καλύτερη επικοινωνία και ανταλλαγή γνώσεων στο πλαίσιο της μαθητικής κοινότητας κάθε σχολείου (όπως, 2ο Γυμνάσιο Πειραιά (gym-kastell.att.sch.gr/moodle/), Εκπαιδευτήρια Νέα Γενιά Ζηρίδη Open eClass (ziridis.edu.gr) ή ορισμένα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (π.χ. Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης «01 Πληροφορική Εκπαιδευτική», (<http://01pkek.gr/index.php/ypiresies/elearning>)). Επίσης, σχεδόν όλα τα μεγάλα πανεπιστήμια του εξωτερικού διεθνώς διαθέτουν πλατφόρμες e-Learning και γενικότερα πλατφόρμες που παρέχουν εκπαιδευτικές υπηρεσίες στους σπουδαστές τους ή/και το διδακτικό προσωπικό τους. Ο κατάλογος παρόμοιων πλατφορμών είναι εξαιρετικά εκτενής και δεν θα είχε ιδιαίτερη σημασία στην αναφορά όλων των διαθέσιμων εκπαιδευτικών πλατφορμών. Το σημαντικό σε κάθε περίπτωση είναι πως η πλειονότητα των εκπαιδευτικών αυτών πλατφορμών διαθέτουν τα εξής κοινά χαρακτηριστικά: (i) Βασίζονται συνήθως στο Moodle ανοικτού κώδικα λογισμικού συστήματος διαχείρισης μαθημάτων, ένα σύστημα που προσφέρεται δωρεάν, σχεδιασμένο από εκπαιδευτικούς, βασισμένο πάνω σε συγκεκριμένες παιδαγωγικές αρχές και δομημένο με συγκεκριμένη φιλοσοφία, η οποία στηρίζεται στη διαπίστωση ότι ο άνθρωπος κατακτά τη γνώση όταν αλληλεπιδρά με το περιβάλλον. Όπου

κάθε μαθητής μπορεί να δει όλα τα μαθήματα στα οποία είναι εγγεγραμμένος με μια ματιά, μπορεί να κάνει τις εργασίες του από οποιονδήποτε υπολογιστή αρκεί να έχει σύνδεση στο διαδίκτυο και ένα συμβατό πρόγραμμα περιήγησης, μπορεί να δει τους βαθμούς του για ασκήσεις, quizzes και άλλες δραστηριότητες, μπορεί να συμμετέχει σε forum (ομάδες συζητήσεων), wikis και λεξικά που έχουν δημιουργηθεί από τον εκπαιδευτικό του. Ακόμα μπορεί να ελέγχει το ημερολόγιο του μαθηματός του για σημαντικές ημερομηνίες, προσεχείς εκδηλώσεις και ανακοινώσεις (http://docs.moodle.org/dev/Moodle_2.6_release_notes), (ii) Παρέχουν συνήθως καθοδηγούμενη εκπαίδευση με τη μορφή διαθέσιμων on-line ή μη μαθημάτων ή/και σημειώσεων, και συνήθως υποστηρίζουν επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευομένων και διδασκόντων μέσω chat ή μεταξύ χρηστών σε forums. Σε άλλη περίπτωση, μπορεί να συνδυάζουν και περισσότερα εργαλεία, αλλά κατά την έρευνά μας δεν διαπιστώσαμε κάποια πλατφόρμα που να συνδυάζει όλα τα διαθέσιμα εργαλεία και λειτουργίες μαζί, όπως η πλατφόρμα SONETOR, ούτε να εξελίσσεται ωσάν «έξυπνος» ζωντανός οργανισμός μαθαίνοντας από την δραστηριότητα των χρηστών της και αποκτώντας ολοένα νέες χρήσεις των υπαρχόντων εργαλείων και δυνατοτήτων της.

Συμπεράσματα

Η πλατφόρμα SONETOR αποτελεί μια «έξυπνη», καινοτόμο και επιτυχημένη πρόταση στην Εκπαίδευση Ενηλίκων και στη Δια Βίου Μάθηση καθώς μπορεί και συνδυάζει με επιτυχία μοντέλα παραδοσιακής ή/και μικτής μάθησης, όπως είναι η ομότιμη μάθηση (peer learning) με ΤΠΕ και ειδικότερα, με τα πιο σύγχρονα λογισμικά κοινωνικής δικτύωσης, επιτυγχάνοντας να αποτελέσει όχι μόνο ένα εργαλείο εκπαιδευτικής προσέγγισης με σκοπό την επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση αλλά και τη συμπεριφορική αλλαγή απέναντι σε ζητήματα κοινωνικού ενδιαφέροντος και να συμβάλει στην γεφύρωση του χάσματος ψηφιακής κουλτούρας μεταξύ των γενεών στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Επιπλέον, κατάφερε να διευκολύνει την παραγωγή/χρήσιμου εκπαιδευτικού υλικού και προήγαγε έννοιες όπως η δραστηριότητα στην κοινότητα, η αλληλεγγύη, η βελτίωση και επικαιροποίηση γνώσεων και δεξιοτήτων των ενηλίκων και εδραιώθηκε στη συνείδηση των χρηστών ως ένα εργαλείο καθημερινής ενημέρωσης, επικοινωνίας και ανταλλαγής εμπειριών και πληροφόρησης σε γενικά θέματα διαπολιτισμικότητας αλλά και σε ειδικότερα θέματα νομοθεσίας, ευαισθητοποίησης, παιδαγωγικής, δημιουργικότητας, αποδοχής της διαφορετικότητας κ.ά. μεταξύ των Διαπολιτισμικών Μεσολαβητών σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το πιο σημαντικό δε είναι ότι εξελίσσεται διαρκώς μαθαίνοντας από την δραστηριότητα των χρηστών της και δίνοντας μέσα από αυτή την διαδικασία καινούρια έννοια και λειτουργία σε ήδη υπάρχοντα χαρακτηριστικά και εργαλεία της. Πέραν όλων των άλλων, μπορούμε να πούμε δηλαδή ότι πρόκειται για μια ιδιαίτερα δυναμική εκπαιδευτική πλατφόρμα με απεριόριστες δυνατότητες εξέλιξης.

Συνοψίζοντας, λοιπόν, μπορούμε να πούμε ότι η καινοτομία που προτείνεται με την πλατφόρμα SONETOR απεδείχθη επιτυχημένη και λαμβάνοντας υπόψη ότι η ομότιμη μάθηση με τη χρήση ΤΠΕ αποτελεί μια πολύ σύγχρονη εκπαιδευτική προσέγγιση, καθώς συνδυάζει δύο μεθοδολογίες που αναπτύχθηκαν μόλις τις τελευταίες δεκαετίες, υπάρχουν ακόμα μεγάλα περιθώρια έρευνας και εξέλιξης και χρειάζεται να μελετηθεί η εφαρμογή αυτού του είδους εκπαιδευτικών προσεγγίσεων σε πολλά διαφορετικά περιβάλλοντα ώστε να μπορούν να αξιοποιηθούν στο έπακρο όλα τα οφέλη της.

Αναφορές

- 2^ο Γυμνάσιο Πειραιά, gym-kastell.att.sch.gr/moodle/, ημερ. προσπέλασης 11/07/2014, ώρα 13.15.
- Aspioti Mara & Achilles Kameas (2014). Experience in managing a community of cultural mediators (chapter 9). In *Intercultural mediation in Europe: Narratives of professional transformation* (2014) by Eugenia Arvanitis and Achilles Kameas (forthcoming edition), Common Ground Publishing LLC, Illinois, USA.
- Bonamico, A., Hutto, D., Smith, D. & Ward, J. (2005). The "Net generation": Implications for libraries and higher education, *PowerPoint Presentation, Library Faculty Meeting on 1 February 2007*, University of Oregon. Retrieved on 2 March 2014 from <https://scholarsbank.uoregon.edu/xmlui/handle/1794/3883>.
- David B., Ruth C. & Sampson, J. Peer learning and Assessment. *Assessment and Evaluation in Higher Education*, 24(4), 413-426, Retrieved on 23 February 2014 from <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.203.1370&rep=rep1&type=pdf>.
- David B., Ruth C., Sampson, J. (2001). *Peer Learning in Higher Education: Learning from & with Each Other*, Psychology Press.
- Εκπαιδευτήρια Νέα Γενιά Ζηριόδη Open eClass. Ανακτήθηκε στις 11/07/2014 από ziridis.edu.gr
- E-Learning EKPA, rea.elke.uoa.gr/rea/, Ανακτήθηκε στις 10/7/2014, από rea.elke.uoa.gr/rea/.
- Fuchs, D., Fuchs, L.S., Mathes, P.G., & Simmons, D.C. (1997). Peer-assisted Learning Strategies: Making Classrooms More Responsive to Diversity. *American Educational Research Journal*, 34, 174-206.
- Griffiths, S., Houston, K. & Lazenbatt, A. (1995). Enhancing student learning through peer tutoring in higher education, University of Ulster.
- GUnet, Ανακτήθηκε στις 8/7/2014 από www.gunet.gr/02.php
- Kameas, Achilles & Konstantina Polymeropoulou (2014). Facilitating the peer learning of cultural mediators with the help of social computing tools: the SONETOR project (chapter 7). In *Intercultural Mediation in Europe: Narratives of Professional Transformation* (2014) by Eugenia Arvanitis and Achilles Kameas (forthcoming edition), Common Ground Publishing LLC, Illinois, USA.
- ΚΕΚ 01 Πληροφορική Εκπαιδευτική - Ανακτήθηκε στις 10/07/2014. από <http://01pkek.gr/index.php/ypiresies/elearning>.
- Mathes, P.G., Howard, J.K., Allen, S.H., & Fuchs, D. (1998). Peer-assisted Learning Strategies for First-grade Readers: Responding to the Needs of Diverse Learners. *Reading Research Quarterly*, 33, 62-94.
- Moodle 2.6 - *Release notes*, Ανακτήθηκε στις 12/7/2014 από http://docs.moodle.org/dev/Moodle_2.6_release_notes.
- O'Donnell, A.M, King, A. (1999). *Cognitive perspectives on peer learning*. Mahwah, NJ [u.a.] : Erlbaum.
- Scoble, J., Topping, K.J., & Wigglesworth, C. (1988). Training Family and Friends as Adult Literacy tutors. *Journal of Reading (Journal of Adolescent and Adult Literacy)*, 31, 410-417.
- The SONETOR platform, Ανακτήθηκε στις 30/03/2014 από <http://www.culturalmediators.eu/>.
- The SONETOR project, <http://www.sonetor-project.eu/>, ημερ. προσπέλασης 13/07/2014, ώρα 16.30.
- Tiantong, M. & Siksen, S. (2013). The Online Project-based Learning Model Based on Student's Multiple Intelligence, *International Journal of Humanities and Social Science*, vol. 3, No. 7, April 2013, http://www.ijhssnet.com/journals/Vol_3_No_7_April_2013/23.pdf, Retrieved on 23 February 2014.
- Topping, K.J. (1996). The Effectiveness of Peer Tutoring in Further and Higher Education: A Typology and Review of the Literature. *Higher Education*, 32, 321-345.
- Topping (1998). Peer Assessment between Students in College and University. *Review of Educational Research*, 68, 249-276.
- Topping (2005). Trends in Peer Learning, *Educational Psychology*, Vol. 25, No. 6, December 2005, pp. 631-645, Retrieved on 23 February 2014 <http://www.jesexpertise.be/bibb/bijlagen/trends.pdf>.
- Vygotsky, L. (1978). Interaction between learning and development. From: *Mind and Society* (pp. 79-91), Cambridge, MA: Harvard University Press. Reprinted in: *Readings on the Development of Children*, 2nd ed., by Mary Gauvain and Michael Cole, W.H. Freeman and Company, 1997, New York, USA, Chapter 4, Interaction between learning and development, by Lev S. Vygotsky. Retrieved on 23 February 2014 from <http://www.psy.cmu.edu/~siegler/vygotsky78.pdf>.